Översiktsplan för Mölndals stad

Mölndal

Kapitel 11

Antagandehandling
Stadsbyggnadskontoret

Kapitel 11 - MÖLNDAL

Inledning
Disposition och innehåll
Utgångspunkt och mål
Fortsatt arbete

Förslag till mark- och vattenanvändning
Kultur- och naturmiljö
Bebyggelseutveckling
Infrastruktur
Förslag och konsekvenser
Aktuella projekt
Framtida projekt

Planeringsförutsättningar
Historik och karaktärsbeskrivning
Nuvarande mark- och vattenanvändning
Kultur- och naturmiljö
Befolkning och boende
Arbete och näringsliv
Service och verksamheter
Föreningar och fritid
Kommunikationer
Riksintressen
Teknisk försörjning
Miljö- och riskfaktorer
Gällande planer

Inledning

Översiktsplan 2004 för Mölndals kommun består av en huvudrapport som behandlar kommunen i sin helhet och fyra delar som behandlar kommundelarna utifrån ett mer lokalt perspektiv. Delrapporter har tagits fram för Mölndal, Kållered, Centrala Lindome och Hällesåker

Delrapporterna beskriver kommundelarna och har tagits fram för att ge översiktsplanen lokal förankring och för att fokusera på lokala framtida önskemål. Syftet är att visa och ta tillvara de värden som finns och därmed skapa goda förutsättningar för områdenas utveckling

Samråd

Arbetet med centrala Mölndal började under våren 2000. Två samrådsmöten ordnades i Mölndal för att ta del av kommuninvånarnas synpunkter och önskemål. Tankar som framfördes var bland annat att centrala grönområden inte får bebyggas, mötesplatser önskades samt en bättre kollektivtrafik. Ytterligare synpunkter var att förbättra stadens identitet och skapa bättre fordons- och gång och cykelförbindelser mellan västra och östra Mölndal. I samband med mötet fanns även en utställning och en enkät som handlade om kommundelens framtid. Sammanställning av enkäterna finns på stadsbyggnadskontoret.

En samrådshandling av Översiktsplan 2004 har var utskickad på samråd under juli tom oktober 2004. Under remisstiden fanns planen utställd i stadshuset och på tre bibliotek samt hos handlar`n i Hällesåker. Fem samrådsmöten hölls varav två i Mölndal. Studieförbunden Vuxenskolan och ABF ordnade studiecirklar. Ett hushållsblad med information om översiktsplanen skickades ut till alla hushåll. Inkomna synpunkter från remissinstanser, privatpersoner och samrådsmöten finns sammanställda i separat handling. I Samrådsredogörelse - Översiktsplan 2004 finns ämnesvisa sammanfattningar med kommentarer samt kommunstyrelsens behandling av dessa. Samrådsredogörelsen utgör en separat rapport och finns även på hemsidan, www.oversiktsplan.molndal.se

Mål och inriktning

Natur och kultur

- Sammanbinda och stärka grönstrukturen i Mölndal.
- Säkra tätortsnära naturområden samt lyfta fram Mölndalsån.
- Lyfta fram kulturmiljöer och stärka den lokala identiteten

Bebyggelseutveckling

- Bygga ut Västra Balltorp
- Förtäta med bostäder och verksamheter i Mölndals centrala delar vid goda kollektivtrafikförbindelser.
- Ta fram nya verksamhetsområden i Åbro och Balltorp
- Förstärka Mölndals centrum

Kommunikationer

- Föra ut trafik från lokalvägar till huvudleder
- Reservera mark för utbyggnad av E6, Västkustbanan och kust- till kust.
- Skapa nya trafikplatser vid Flöjelbergsbron, Travbanemotet och eventuellt i Eklanda samt bygga om Lackarebäcksmotet
- Göra en underfart vid Rävekärr
- Reservera mark för spårbunden trafik i Fässbergsdalen mot Frölunda
- Utveckla kommunikationerna mellan östra och västra Mölndal, för att minska barriäreffekterna
- Förbättra miljön utmed huvudstråken för gc-trafik, Frölundagatan – Kvarnbygatan samt längs Gamla Kungsbackavägen – Göteborgsvägen.

Utställning och antagande

Översiktsplanen har varit utställd under juni tom augusti 2005. Efter utställningen ska översiktsplanen behandlas och antas av Mölndals stads kommunfullmäktige under första kvartalet 2006.

Förslag till mark- och vattenanvändning

Kultur- och naturmiljö

I Mölndal finns det cirka 20 värdefulla kulturmiljöer som speglar olika tidsepoker. Det är viktigt att värna om dessa enligt upprättat kulturmiljövårdsprogram och ge miljöerna och byggnaderna en starkare skydd. Kulturhistoria som lyfts fram är stadens ursprung vid Kvarnbyn och de agrara bybildningar som finns i odlingslandskapet vid Fässbergsdalen. En senare industrihistoria återspeglas genom Klippan AB och Krokslätts fabriker. Andra värdefulla kulturmiljöer är t.ex. Gunnebo slott samt de bostadsmiljöer som finns från 1950- och 60-talet. Vår moderna industrihistoria utmed trafikstråken har en tydlig roll i stadens identitet och fortsätter att bilda värdefulla industrimiljöer.

Kråkans krog ligger utmed forsen i en del av den kulturhistoriska bebyggelsen. Byggnaden från 1870-1920

Naturvårdsplanen och grönstrukturprogrammet beskriver de värdefulla naturmiljöer som finns i Mölndal. De områden som föreslås skyddas är en utvidgning av Änggårdsbergens reservat, Rambo mosse, Hålsjön och Mölndalsån. Mölndalsån bör lyftas fram och ges en framträdande roll i stadsbilden. Grönytor i stadens närhet föreslås bli mer tillgängliga genom att de kopplas samman med bebyggelsen och gaturummen. Gröna stråk tvärs över dalgången bör skapas, exempelvis genom att binda samman Safjället och Lackarebäcksfjället samt utveckla ett grönare stråk centralt i Mölndal från Eklanda till Stensjön och Gunnebo. Det är viktigt att bevara orörda skogsområden och Fässbergsdalens gröna stråk.

Änggårdsberegens reservat föreslås utökas

Bebyggelseutveckling

En långsiktig hållbar stadsutveckling kan skapas genom att återanvända mark inom den redan bebyggda staden. På så vis utnyttjas redan gjorda investeringar och stadsmässigheten ökar. Förtätningsområden föreslås i Mölndals centrala delar t.ex. i Krokslätt, Bosgården, Mölndals centrum och Bifrost**.** Flera andra områden utreds för närvarande. Områden i Mölndalsåns dalgång utmed E6/E20 har idag en splittrad stadsbild. Bangårdsområdet i centrala Mölndal är ett utvecklingsområde med stora möjligheter att skapa en attraktiv bebyggelse. Centrala Mölndal har förutsättning att få en tätare stadsmiljö.

Ett grönt stråk hålls öppet i Fässbergsdalen

En ny stadsdel föreslås i Västra Balltorp (2 500-3 000 bostäder). Västra Balltorp har förutsättningar att bli en attraktiv förstad i Göteborgsregionen, men med en lugn och naturnära miljö. I Åbro föreslås nya verksamhetsområden.

Mölndals centrum planeras att göras till ett attraktivt centrum för boende, arbete och handel med mötesplatser för människor. Centrum i Mölndal bör kompletteras med lokaler för kulturella ändamål, med tanke på dess goda kollektivtrafikläge och för att stärka dess funktion som kommuncentrum.

Eklanda trägdgårdsstad är till största delen färdigbyggd

I Eklanda pågår en utbyggnad av bostäder i form av en trädgårdsstad. Totalt inrymmer området cirka 1350 bostäder varav cirka 1100 är färdiga. Nuvarande Eklandaskola kommer inte ha kapacitet att ta emot alla elever vid full utbyggnad. Utredningar pågår om utbyggnad av skolan.

Åby fritidsområde föreslås utvecklas till ett modernt fritidscentrum för att öka antalet användargrupper samt säkerställa tillgängligheten för funktionshindrade.

I samband med bebyggelseutvecklingen i Balltorp föreslås här ett nytt idrotts- och friluftsområde med exempelvis sporthall och fritidsgård i nära anslutning till bostadsbebyggelsen och Sandsjöbacka naturreservat. Det befintliga stenbrottet föreslås utnyttjas för kultur- och idrottsaktiviteter.

Vid Alveredsdalen och vidare österut i Balltorp pågår utbyggnad av en 18-hålsbana och en 9-hålsbana.

Golfbanan i Alvered invigdes under 2004

Infrastruktur

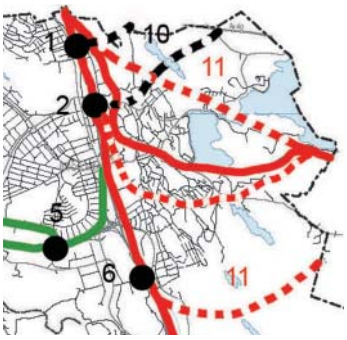

Alternativa nya trafikreservat

Stadens struktur, god kollektivtrafik samt nära till säkra och trygga gång- och cykelnät lägger grunden för ett hållbart transportsystem. E6/E20 samt Västkustbanan, spårvägen och Göteborgsvägen utgör barriärer mellan östra och västra Mölndal. För att överbygga barriäreffekten föreslås att kontakter mellan östra och västra delen av Mölndal utvecklas.

Trafikstråken i dalgången utgör såväl riksväg som lokalhuvudstråk för Mölndal. E6/E20 föreslås utgöra ett uppsamlande stråk. På så sätt kan lokalvägarna i Mölndal avlastas vilket skapar bättre förutsättningar för gående och cyklister samt för framkomligheten för kollektivtrafiken och för stadsutvecklingen. Ett antal länkar saknas i trafiknätet. Ny trafikplats föreslås på E6/E20 vid Flöjelbergsbron och en ombyggnad av Lackarebäcksmotet. Vidare föreslås en underfart i Rävekärr. Söderleden kan på sikt behöva breddas till tre körfält och kapaciteten i Fässbergsmotet förbättras. På Söderleden föreslås en till två nya trafikplatser, Travbanemotet samt eventuellt ett nytt mot i Eklanda.

Satsningar behövs inom gång och cykelvägnätet för att skapa kontinuitet och säkrare vägar.

För att klara trafiken in till Göteborg behöver Västkustbanans kapacitet förbättras. Utrymme för fler spår reserveras. Även Kust till Kustbanan som går mellan Göteborg och Borås planeras att byggas ut med ytterligare spår. Från Mölnlycke planeras ett spår passera Landvetter flygplats vilket skapar bättre förutsättningar att nå flygplatsen. Tre alternativa korridorer utreds för närvarande mellan Mölnlycke och Almedal för anslutning till Västkustbanan. Två alternativ passerar knutpunkt Mölndal.

Ett reservat för framtida kollektivtrafik föreslås i Fässbergsdalen t.ex. som utbyggd spårvagnsförbindelse eller annan spårbunden trafik mellan Västkustbanan och en ny spårbunden trafik utmed Dag Hammarskjöldsleden och riksväg 158.

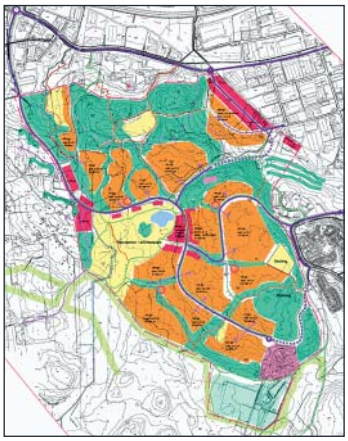
Utbyggnaden i Balltorp

Ur ett hållbarhetsperspektiv är det angeläget att göra stora satsningar på gång- och cykeltrafik. På båda sidor om Göteborgsvägen föreslås gång- och cykelvägar byggas. Vidare bör nya cykellänkar byggas utmed vissa lokalgator. Tvärgående förbindelser över E6/E20 bör förbättras och även kompletteras med nya, till exempel vid Krokslätt för att knyta samman dalgångens bägge sidor bättre. Trygghets och säkerhetsaspekter i stadsmiljön är viktiga frågor att utveckla. Det ska finnas möjlighet att cykla eller gå på iordningställda gång- och cykelbanor. Dessutom saknas separerade cykelbanor på vissa tungt trafikbelastade gator som exempelvis Flöjebergsgatan och Järnvägsgatan. För att skapa kontinuitet i cykelvägnätet krävs dessutom mindre sammanlänkande kompletteringar i ett antal punkter.

Aktuella projekt

Området Västra Balltorp kommer att byggas ut etappvis och innehålla både bostäder och verksamheter. Mellan 2 500 – 3 000 bostäder skapas med en blandning av äganderätter, bostadsrätter och hyresrätter.

Ny stadsdel föreslås i Balltorp

Flera centrala förtätningsprojekt med bostäder planeras i Mölndal. För närvarande pågår detaljplanearbete i flera områden. Andra områden som kan bli aktuella i Mölndals centrala delar är, Krokslätt, Bosgården, Mölndals centrum och Åbyområdet. Även i östra Mölndal kan förtätningsområden bli aktuella.

Göteborgs och Mölndals kommun har tillsammans tagit fram en fördjupad översiktsplan för Mölndalsåns dalgång. Målsättningen är att utveckla en attraktiv stadsmiljö i dalgången med en blandad stadsbebyggelse.

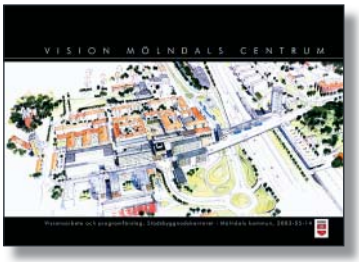

Ett visionsarbete för att stärka och utveckla Mölndals centrum har godkänts av kommunfullmäktige 2004-05-18. För centrums utveckling åt söder och öster finns även en fördjupad översiktsplan från 1992. Nu upprättad Vision belyser möjligheterna att bebygga centrumområdet samt diskuterar volymer och stadsbild. Visionen avser att utgöra program för kommande detaljplaner för centrum

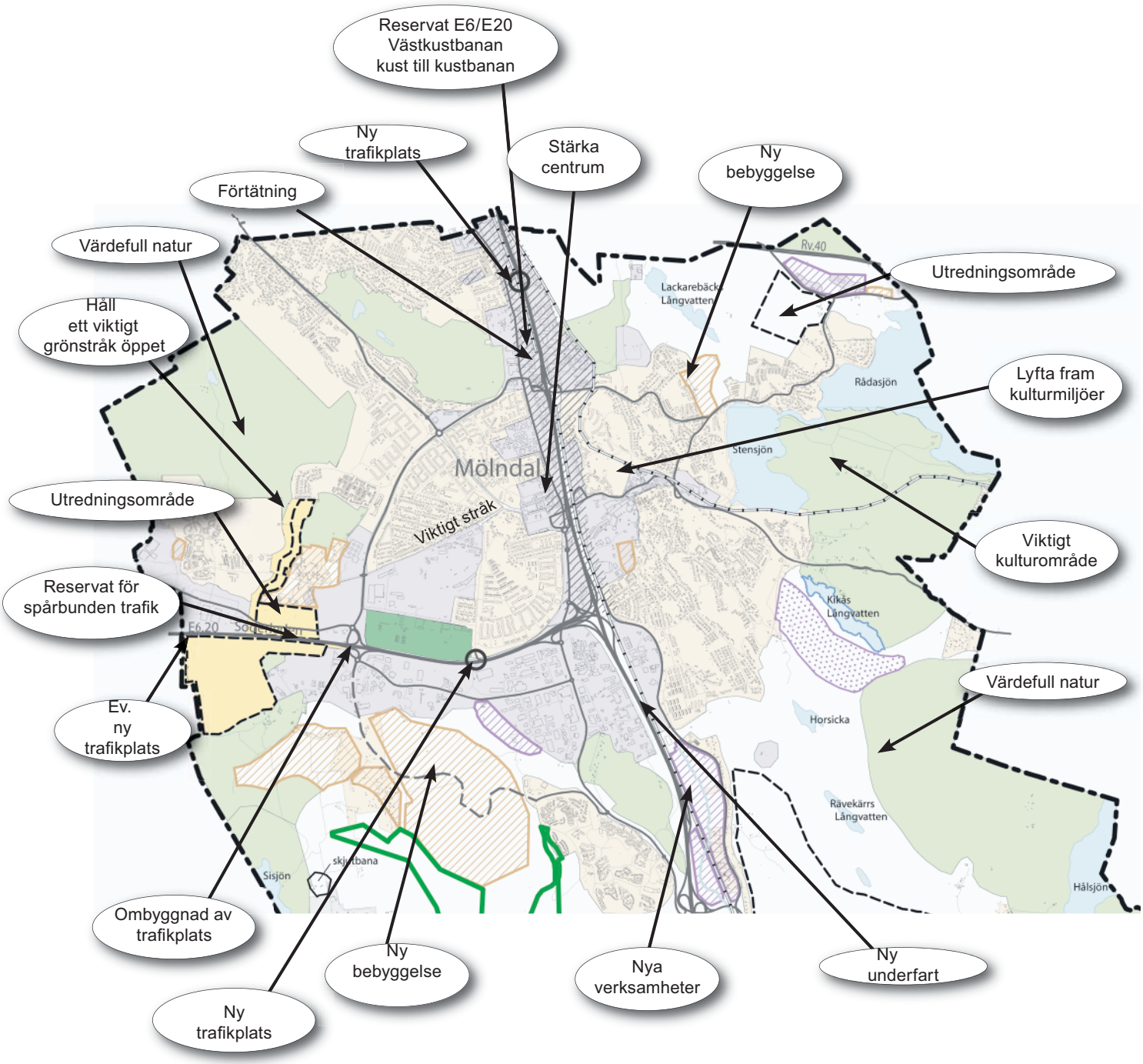

Befintlig markanvändning

- Tätorts- och annan tät bebyggelse huvudsakligen bostäder
- Verksamheter
- Område värdefullt för natur-, kultur- och friluftsliv
- Värdefullt kulturlandskap
- Golfbana
- Idrottsanläggningar
- Skjutfält
- Återvinningsanläggning

Förslag till förändring

- Ny Bebyggelse
- Nya verksamheter
- Förtätningsområden
- Utredningsområden
- Nya begravningsplatser
- Ytkrävande anläggningar
- Nya trafikplatser
- Huvudgata

Förslag och konsekvenser

Förslag	Konsekvenser	Åtgärd	Mölndals miljömål	Folkhälsomål
Natur och kultur				
Sammanbinda och stärka grönstrukturen i Mölndal	Värnar biologisk mångfald Berikar boendemiljön, Främjar människors hälsa Ökar möjligheten till rekreation och friluftsliv	Utfärda restriktioner för ny bebyggelse, hänsyn till befintlig bebyggelse vid ombyggnad	god bebyggd miljö, rikt odlingslandskap, levande skogar, myllrande våtmarker	Ökad fysisk aktivitet, trygga och goda uppväxtvillkor
Säkra tätortsnära naturområden samt lyfta fram Mölndalsån	Värnar biologisk mångfald Berikar boendemiljön Främjar människors hälsa	Utfärda restriktioner för ny bebyggelse	god bebyggd miljö, levande sjöar och vattendrag	Ökad fysisk aktivitet, trygga och goda uppväxtvillkor
Lyfta fram kulturmiljöer och stärka den lokala identiteten	Stärker kulturmiljövärden Berikar boendemiljön	Utfärda restriktioner för ny bebyggelse, hänsyn till befintlig bebyggelse vid ombyggnad	god bebyggd miljö	Trygga och goda uppväxtvillkor. Delaktighet och inflytande i samhället
Bebyggelseutveckling				
Bygga ut Västra Balltorp	tar mark i anspråk, skapar bostäder, stärker underlaget för social- och kommersiell service, ökar transportarbetet	Utbyggnad av infrastruktur, ny skola/förskola, gatu- och VA och gc-nät	begränsad klimatpåverkan, god bebyggd miljö	Trygga och goda uppväxtvillkor.
Förtäta med bostäder och verksamheter i Mölndals centrala delar vid goda kollektivtrafikförbindelser	god naturresurshushållning, berikar boendemiljö, skapar bostäder , ökar stadsmässigheten, effektiv användning av befintlig infrastruktur	Ta hänsyn till befintlig bebyggelse	begränsad klimatpåverkan, god bebyggd miljö	Sunda och säkra miljöer och produkter. Ekonomisk och social trygghet
Ta fram nya verksamhetsområden i Åbro och Balltorp	tar mark i anspråk , skapar arbetstillfällen, ökar transportarbetet	Göra gatu- och VA utbyggnad	begränsad klimatpåverkan, god bebyggd miljö	Ekonomisk och social trygghet
Förstärka Mölndals centrum som ett kommuncentrum	skapar en attraktiv miljö, berikar boendemiljön, skapar säkrare och tryggare miljö		god bebyggd miljö	Sunda och säkra miljöer och produkter
Kommunikationer				
Föra ut trafik från lokalvägar till huvudleder	skapar säkrare trafikmiljö, bättre miljö i centrala delar, bättre framkomlighet	Förbättra och bygga ut trafikplatser samt 30-miljöer	begränsad klimatpåverkan, frisk luft, god bebyggd miljö	Sunda och säkra miljöer och produkter
Reservera mark för utbyggnad av E6, Västkustbanan och kust- till kustbanan	Avlastar lokalnätet Bättre framkomlighet Tar mark i anspråk	Restriktioner för bebyggelse	frisk luft	Sunda och säkra miljöer och produkter
Skapa nya trafikplatser vid Flöjelbergsbron, Travbanemotet och eventuellt i Eklanda samt bygga om Lackarebäcksmotet	Avlastar lokalnätet och skapar säkrare trafikmiljö, bättre framkomlighet	Utbyggnad av infrastruktur	begränsad klimatpåverkan, god bebyggd miljö	Sunda och säkra miljöer och produkter
Göra en underfart vid Rävekärr	Förbättrar kontakten mellan östra och västra Mölndal	Utbyggnad av infrastruktur		Sunda och säkra miljöer och produkter
Reservera mark för spårbunden trafik i Fässbergsdalen mot Frölunda	Avlastar biltrafiknätet, skapar bättre framkomlighet samt minskar miljöpåverkan	Restriktioner för markanvändningen	begränsad klimatpåverkan, frisk luft, god bebyggd miljö	Sunda och säkra miljöer och produkter
Utveckla kommunikationerna mellan östra och västra Mölndal, för att minska barriäreffekterna	ökar möjligheten till rekreation och friluftsliv, ökar tillgängligheten, minskar miljöpåverkan	Nya broar Utökade grönytor	begränsad klimatpåverkan, frisk luft, god bebyggd miljö	Ökad fysisk aktivitet, sunda och säkra miljöer och produkter
Förbättra miljön utmed huvudstråken för gc-trafik, Frölundagatan – Kvarnbyn samt längs gamla Kungsbackavägen – Göteborgsvägen.	Skapar bättre framkomlighet samt minskar miljöpåverkan. Främjar människors hälsa	Utbyggnad/ombyggnad av GC-banor	begränsad klimatpåverkan, frisk luft, god bebyggd miljö	Sunda och säkra miljöer och produkter

Planeringsförutsättningar

Historik och karaktärsbeskrivning

Mölndalsfallen har sedan länge varit betydelsefull för kvarnarna och för laxfisket. Mölndal har fått ett namn som tydligt beskriver platsen. I ”kvarnarnas dal” var den tidiga industrin grundad på vattenkraft och dalen ett viktigt transportstråk på vatten och längs vägar. Kraften från fallen under 1800-talet kom att utgöra grunden för industrietableringarna. Dessa industrier var bland annat bomullsspinnerier, pappersbruk, kritkvarn, oljeslageri och väveri. Trots den tidiga industrialiseringen var Mölndal ett litet stationssamhälle i början av 1900-talet, med en gles bebyggelse och stora trädgårdstomter i långsmala kvarter.

Forsen är ett vackert inslag i den historiska bebyggelsemiljön.

Mölndal har inte växt med årsringar kring en fast kärna utan flera mindre samhällen som Krokslätt, Toltorp och Solängen har växt samman, genom att mellanrum har fyllts med bebyggelse. Idag har Mölndal expanderat och är sammanvuxet med Göteborg. Staden ligger i tre dalsänkor, i kanten av skogsklädda bergsformationer. Industrin och dalgångens kommunikationsled är fortfarande två av Mölndals viktiga kännetecken. Mölndals centrala delar sammanbinds via Knutpunkt Mölndals bro.

Under åren har Mölndals centrum utvecklats på olika platser. Det första var uppbyggt kring forsen och vattenleden vid Kvarnbyn. I slutet av 1800-talet då västra stambanan byggdes växte handel upp kring stationen och järnvägen. Mölndals centrum har från 30-talet och framåt successivt flyttats åt väster. Nya Mölndals centrum skapades på 1970-talet och har sedan dess växt och omfattar cirka 25 000 m² handelsyta[1].

Nuvarande mark och vattenanvändning

Kommunikationsstråket med E6/E20 och Västkustbanan ligger i botten på Mölndalsåns dalgång parallellt med Mölndalsån. Genom den nordsydliga dalgången går E6/E20 och Västkustbanan och delar Mölndal i en västlig och en östlig del. Utmed kommunikationsstråket ligger flera industri- och verksamhetsområden, många av kulturhistoriskt värde. Dalgångens sidor är till stora delar bebyggda med flerbostadshus med inslag av äldre villabebyggelse från 1900-talets början. I ytterområdena ligger villor i kanten av jordbruksmarken. Friliggande villor ligger insprängda mellan bergs- och naturpartier vilket även är ett karaktärsdrag för stora delar av kommunen.

En ny knutpunkt för kollektivtrafiken har byggts i Mölndals centrum. Den underlättar byten mellan buss, spårvagn och tåg. Det finns idag ett relativt bra utbud av affärer. I centrum finns även myndigheter, kommunal service och verksamheter. Kring centrum finns ett varierat utbud av bostäder.

Mölndals norra stadsdelar, Toltorp och Krokslätt, är sammanvuxna med Göteborg.

Kultur- och naturmiljö

Kulturmiljö

Centralt belägna i Mölndal, och därmed också lättillgängliga, finns flera kulturmiljöer som representerar olika historiska skeden. Flera lämningar från stenålder, bronsålder och järnålder har hittats, exempelvis på Safjället och Västerberget/Sandås/Valås.

I Fässbergsdalen finns ett smalt stråk med ett öppet jorbrukslandskap. Detta är av kulturellt intresse och bör bevars

I Mölndals västra del finns flera kulturhistoriskt värdefulla byar där såväl bebyggelse som jordbrukslandskap är bevarat. Exempelvis kan nämnas Balltorp och Fässbergs by. Gårdsstrukturerna och det äldre kulturlandskapet har bevarats i stor utsträckning och jordbruksmarken hållits öppen. *”Idag har bebyggelsen ett typiskt ”efterskiftesutseende””. Av särskilt intresse är Lunnagården, en storgård av 1700-tals karaktär, samt ett litet torp vars boningshus sambyggts med ladugården.”* Citat ur Värdefulla odlingslandskap i Göteborgs och Bohus län, Länsstyrelsen 1995:21.

Den bebyggelse som successivt växte fram i Mölndalsåns dalgång präglas av olika epokers industrikultur från 1700-talet fram tills idag. Gunnebo slott och Kvarnbyn utgör riksintresse för kulturvården och ska skyddas mot åtgärder som kan skada kulturmiljön. Krokslätts fabriker, som är byggnadsminnesförklarade, är av stor betydelse för stadsbilden och det är viktigt att det ges en framträdande roll vid framtida förändringar i dalgången. Industrimiljön vid Papyrus har ett högt kulturvärde. Bostadsområdena Bifrost, Hagåkersgatan/Häradsgatan, Västra Enebacken och Kristinedals småhusområde utgör värdefulla kulturmiljöer från 50- och 60-talet[2].

Naturmiljö

I Mölndals närhet finns flera vidsträckta naturområden som har mycket höga naturvärden. Som exempel kan man nämna naturreservaten Safjället och Änggårdsbergen. Det sistnämnda sträcker sig fram till Göteborgs Botaniska trädgård.

Naturvårdsplanen beskriver ett stort antal objekt i Mölndals närhet som har värdefulla miljöer. Naturområden som ingår i kommunens Kulturmiljövårdsprogram är bland annat Lackarebäckens dalgång, Svejserdalen och Ekekullen liksom områden kring Lunnagården och Gunnebo. Områdena är värdefulla även ur kultur- och friluftslivssynpunkt.

Mölndalsån är kulverterad vissa sträckor. Bland annat genom Mölndals centrum.

I grönstrukturprogrammet för Mölndals kommun framhävs de gröna korridorer som utgör gröna länkar mellan tätortens omgivande naturområde och med centrala park- och naturområden. Genom bebyggelsen finns medvetet planerade grönytor som utgör gröna stråk. Fässbergsdalen är ett betydelsefullt stråk i östvästlig riktning som ingår i en övergripande länk genom Göteborgs kommun och söderut till Kungsbacka via Mölndals kommun. Centralt i Mölndal finns Åbybergsparken och Fässbergs kyrkpark vilka tillsammans utgör ett sammanhängande stråk.

Mölndalsån är vandringsled och reproduktionslokal för lax och havsöring och har ett högt naturvärde. Ån utgör ett mycket viktigt centralt stråk som binder samman den nordsydliga dalgången med omgivande terräng.

Strandskydd

För att trygga allmänhetens tillgång till bad- och friluftsliv samt för att skydda växt- och djurliv, råder strandskydd vid havet, sjöar och vattendrag. Strandskyddet innebär att det är förbjudet att genomföra en rad åtgärder inom den strandskyddade zonen. Speciellt förordnande gäller för Mölndals kommun. Se kap 8, allmänna intressen.

Befolkning och boende

Befolkning

Befolkningen i delområde Mölndal uppgick den 31 december 2003 till 36 908 personer och utgör därmed 64 % av Mölndals befolkning. Sedan 1990 har befolkningen ökat med cirka 4000 personer[3]. Enligt befolkningsprognosen fram till och med 2012 beräknas befolkningen öka med cirka 3200 personer. Alla åldersgrupper ökar förutom grupperna 7-15 år. När det gäller familjesammansättningen så består 36 % av hushållen av gifta/sammanboende vilket är färre än kommunen som helhet[5].

Figuren på nästa sida visar den sociala profilen över delområde Mölndal jämfört med hela kommunen. Kommundelen skiljer sig som synes inte speciellt mycket från kommunen som helhet. Värt att notera är dock att antalet utländska medborgare, enfamiljshushåll och äldre är något högre än kommunens genomsnitt. Det finns också lite färre barn och ungdomar i kommundelen och befolkningens utbildningsnivå är något högre än kommunens genomsnitt.

Social profil för delområde Mölndal*

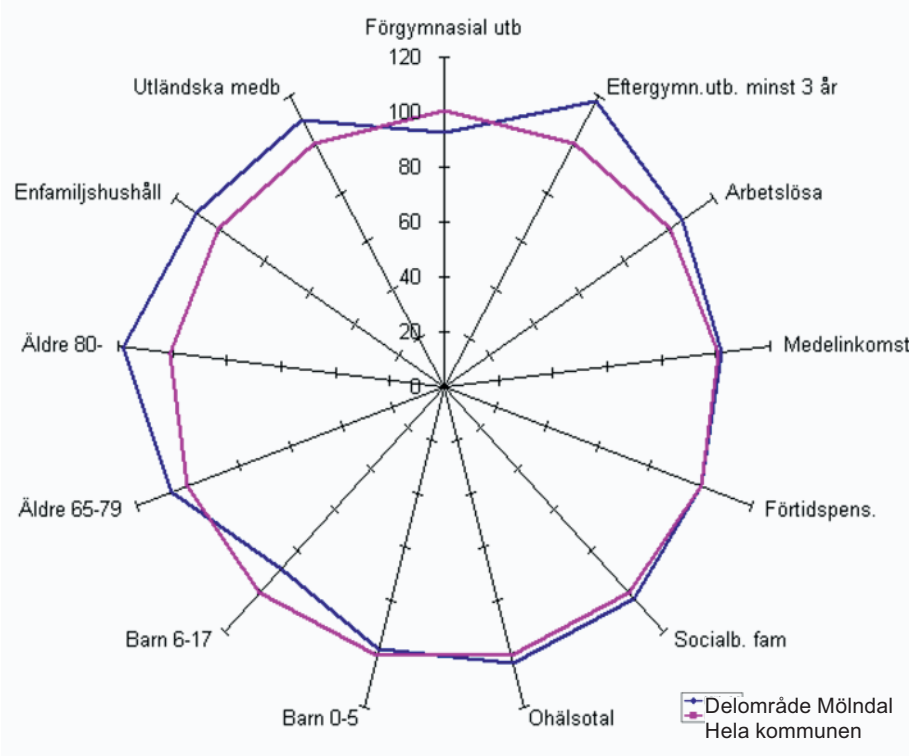

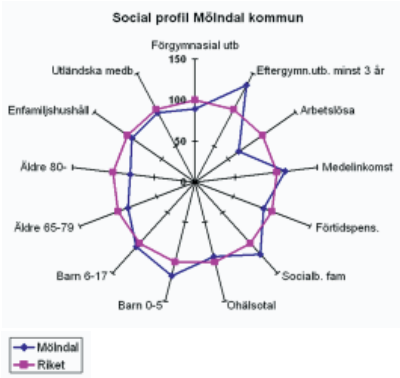

*Siffrorna i figuren avser SCB, Befpak 2003, Demopak 2002, Inkopak och Ampak 2001, ohälsodata 1998.

Boende

Enligt folk- och bostadsräkningen år 1990 fanns det 15 861 bostäder i Mölndal. Sedan dess har det byggts cirka 1 800 till[6]. Av bostadsbeståndet är cirka 35 % av lägenheterna i småhus och 65 % i flerbostadshus. När det gäller upplåtelseformen 1990 utgjordes cirka 30 % av bostäderna av äganderätt, 50 % hyresrätt och övriga främst bostadsrätter.

Arbete och näringsliv

Arbetsstruktur

Mölndal har genomgått en kraftfull omvandling från Kvarnby till högteknologi. Staden har en mycket god tillväxt vilket bland annat beror på det strategiska läget vid kommunikationslederna E6/E20 samt närheten till Landvetter och Göteborgs hamn. Utmed kommunikationsstråket i Mölndalsåns dalgång ligger flera industri- och verksamhetsområden en stor del är koncentrerade mellan Åbromotet och Fässbergsmotet. Nya områden växer upp västerut i Fässbergsdalen.

Företagsstrukturen har en tydlig profil som domineras av elektronik, läkemedel, medicinsk teknik, hygienartiklar, papper, kemiska produkter, livsmedel samt handel. Flera av företagen är världsledande inom sina produktområden. Jämfört med kommunen totalt har delområde Mölndal en större andel arbetsplatser inom näringsgrenarna handel och kommunikation samt personliga och kulturella tjänster. Tillverknings- och utvinningssektorn är något mindre än kommunen totalt. I delområde Mölndal finns det ca 25 000 arbetstillfällen. De tre största näringsgrenarna är; handel och kommunikation (40 %), tillverkning och utvinning (21 %) och personliga och kulturella tjänster (17 %)[7].

Av befolkningen i kommundelen, i åldersgruppen 16-64 år, förvärvsarbetar 73 %, vilket är något färre än i kommunen som helhet. Delområde Mölndal har något fler arbetslösa än kommunens genomsnitt. De tre största näringsgrenarna som de boende i delområde Mölndal arbetar inom är; tillverkning och utvinning (23 %), handel och kommunikation (22 %) och finansiell verksamhet och företagstjänster (16 %)[8].

Pendling

Inpendlingen från området är stor. Dagligen pendlar ca 12 200 personer ut från kommundelen och det pendlar in ca 19 800 personer[9]. Av de förvärvsarbetande invånarna har 30 % sin arbetsplats i området. Av de boende som pendlar ut från området pendlar cirka 60 % utanför Mölndals kommun. Av dem som pendlar in till kommundelen kommer cirka 70 % från annan kommun.[10]

Kollektivtrafik

En ny knutpunkt för kollektivtrafiken har byggts i Mölndal. Här finns trafikslagen spårvagn, pendeltåg och buss samlade och ger därmed goda möjligheter till enkla byten.

Service och verksamheter

Service

I Mölndals centrum finns en god service med bank, post, systembolag, apotek, bibliotek samt flera butiker och livsmedelsaffärer, restauranter och caféer. Samtidigt finns också konkurrens om kunderna från det stora köpcentret i Kållered och från Göteborgs centrum

Centrum innehåller cirka 20 000 m^2 handelslokaler, 14 000 m^2 kontor, 9 000 m^2 hotell och 31 000 m^2 lägenheter[11]. Enligt fördjupad översiktsplan för Mölndals centrum kan centrum utvecklas åt söder och öster och inrymma ytterligare cirka 7000 m^2 handel, 41500 m^2 kontor samt liknande verksamhet och service, samt ytterligare cirka 5500 m^2 bostadsyta efter år 2005[12]. Parkeringsytor och tillfart för biltrafik behöver förnyas och ges bättre lösningar. Projektet ”Vision Mölndal centrum” har som utgångspunkt att förbättra miljön i Mölndals centrum.

Skola

I Mölndal finns 15 grundskolor. Särskola finns i tre av skolorna. Fem skolor har verksamhet för äldre elever, skolår 7-9. I varje delområde finns skola med fritidshemsverksamhet för de yngre skolbarnen. Det finns dessutom en fristående Montessoriskola. Det finns många förskolor, för närvarande 24 stycken som är väl spridda i Mölndals bostadsområden. Dessutom finns familjedaghem, två öppna förskolor och fyra förskolor som drivs i enskild regi.

Kommunens gymnasium, Fässbergsgymnasiet och Krokslättsgymnasiet ligger i Mölndal. Antalet ungdomar i gymnasieåldern kommer att öka från cirka 2 100 idag till cirka 2 600 år 2007. Trots ökningen bedöms skollokalerna räcka till.

I Mölndal finns för närvarande även Pedagogen som bland annat svarar för Göteborgs universitets utbildning av lärare. Lärarutbildningen avses flyttas till Göteborgs centrum.

Särskilt boende och vård

I Mölndal finns det cirka 800 personer som är över 85 år och behovet av fler äldrebostäder och särskilt boende för funktionshindrade är stort. Gruppen äldre och omsorgskrävande väntas öka i framtiden vilket ställer krav på tillgängligheten i den yttre miljön och på anpassade bostäder. Det finns idag elva äldreboenden samt fyra dagcentraler och ett aktivitetscentrum i Mölndal Serviceboende för funktionshindrade finns på åtta platser.

Fritid

Sportintresset är stort i Mölndal och många mölndalsbor är aktiva idrottsutövare. Åby fritidscentrum och Aktiviteten har bra träningsmöjligheter. Även större kulturevenemang arrangeras på Aktiviteten. Föreningslivet och möjligheten till friluftsliv är stort i Mölndal eftersom det är nära till skogsområden med löparslingor och stigar samt till sjöar och vattendrag.

Det finns ett relativt bra utbud av musik, teater och konst bla på Gunnebo slott. Amatörverksamhet finns i Teaterhuset och museerna i Kvarnbyn visar bygdens historia.

Kommunikationer

Vägtrafik

Mölndal genomkorsas av E6/E20 i nord/sydlig riktning som är en viktig länk i det regionala vägnätet. I söder ansluter Söderleden, i norr ansluter väg 40 från Borås och Jönköping. I rusningstid har trafikplatserna mycket intensiv trafik och begränsad framkomlighet. Samtidigt som de goda kommunikationerna gynnar näringslivet skapas störande biltrafik och utsläpp samt barriärer som delar Mölndal.

Järnvägstrafik

Genom området går två stora järnvägar, Västkustbanan (Malmö/Köpenhamn) och Kust till Kustbanan (Kalmar/Karlskrona) Västkustbanan har dubbelspår och passerar genom centrala Mölndal vilket delar staden i en östlig och en västlig del. Västkustbanan trafikeras med pendeltåg, interregiotåg, snabbtåg och godståg. Pendeltågsstation finns vid Knutpunkt Mölndals bro. Kust till kustbanan är enkelspårig och saknar station för persontrafik i Mölndal.

Gång- och cykeltrafik

Det finns gång och cykelbanor utmed delar av Göteborgsvägen samt längs vissa lokalgator. Det saknas dock en del tvärförbindelser i gcvägnätet som exempelvis i Krokslätt och öster om Lackarebäcksmotet. En annan brist är avsaknad av dubbelriktade cykelbanor längs Göteborgsvägen. Dessutom saknas separerade cykelbanor på vissa tungt trafikbelastade gator som exempelvis Flöjebergsgatan och Järnvägsgatan med flera.

Kollektivtrafik

Dalgången trafikeras av flera olika kollektivtrafiksystem som pendeltåg, spårvagn, expressbuss, servicelinje och lokalbuss. Västtrafik ansvarar för all kollektivtrafik i Mölndals kommun. Pendeltåget går till Göteborgs central på mindre än 10 minuter och både spårvagnar och tåg har tät trafik. Även flera busslinjer går till Göteborgs centrum, Frölunda torg, Kållered, Lindome, Hällesåker och Härryda/Partille.

Knutpunkten stod färdig 2003

Riksintressen

De riksintressen som finns i Mölndal med omland beskrivs mer utförligt i kapitlet om riksintressen i översiktsplanen för Mölndals kommun. I Mölndal med omland finns följande riksintressen; Änggårdsbergen, Gunnebo, Kvarnbyn, Västkustbanan, E6/E20, Rv 40 samt E6.20 Söderleden

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Vattenförsörjningen i Mölndal sker genom Mölndals vattenverk vid Norra Långevattnet, vattentäkt är Rådasjön. Kommunen köper även in vatten från Göteborg. Spillvattnet leds till det regionala avloppsreningsverket Ryaverket på Hisingen i Göteborg.

Avfall

För kommunen gäller en avfallsplan som antogs 2001. I Mölndal finns en bemannad återvinningscentral vid Kikås samt ett trettiotal insamlingsplatser för återvinningsmaterial. På dessa platser finns containers för olika förpackningar, material och tidningar.

Miljö- och riskfaktorer

Buller och luftföroreningar

Med Mölndals läge där stora trafikleder korsar orten uppstår miljöstörningar i form av buller och luftföroreningar. Den höga trafikbelastningen medför att det idag är svårt att arbeta mot ett uppfyllande av de miljömål som rör boendemiljö och trafikrelaterade luftföroreningar. I flera fall längs med E6 överskrids gränsen för olägenhet som ekvivalent nivå utomhus (55 dBA)och inomhus (30 dBA). Mätningar av luftföroreningar visar att värdena för kvävedioxidens miljökvalitetsnormer överskrids i Mölndalsåns dalgång utefter E6/E20. Miljö och hälsoskyddskontoret håller det inte för osannolikt att partikelhalterna också överskrids inom ungefär samma område.

På E6 sker transporter av farligt gods och verksamheter med farlig godshantering finns i industriområdena. Detta kan utgöra en risk och kan ge följder vid en olycka. Riskanalyser kan behöva upprättas vid planering och nybyggnad.

Trafiksäkerhet

Trafikarbetet i Mölndal är stort och förväntas öka. Trafiksäkerheten på väg E6/E20 är låg, främst beroende på den täta trafiken. Trafikplatserna är också relativt olycksdrabbade.

Radon

Ett större stråk med radon i bergrunden går genom Mölndal. Obebyggd mark som klassas som högriskområde för radon finns på flera spridda ställen i Mölndal. Vid nybyggnation skall en detaljerad radonundersökning göras. Genom åtgärder vid grundläggning och byggnadernas konstruktion kan de flesta marker med radonavgång bebyggas.

Geoteknik

Områden där grundläggnings- och sättningsproblem samt stabilitetsproblem främst måste beaktas finns främst i dalgången omkring Mölndalsån och Balltorpsbäcken. Utbyggnad och byggnadstyper kan begränsas på grund av risk för sättningsproblem och grundförstärkning kan behövas. En översiktlig geoteknisk beskrivning av utbyggnadsområden gjordes 1992 och ytterligare undersökningar måste göras vid detaljplanering.

Gällande planer

I Mölndal är i huvudsak all tätortsmark planlagd med detaljplaner upprättade från 1910-talet och framåt. Plan och bygglagen reglerar hur planering och byggande skall ske. För vissa områden har det upprättats detaljerade översiktsplaner för att klarlägga områdenas framtida användning och för att ge riktlinjer för detaljplaneringen. Förutom planer gäller andra bestämmelser eller förordningar för markens användning, se kapitel 18 om bestämmelser och rekommendationer för bebyggelseutvecklingen.

(Footnotes)

[1] Översiktsplan för Mölndal – delen Mölndals centrum, antagen 1992.03.25-26

[2] Kulturmiljöer i Mölndal, Kållered och Lindome, Kulturmiljövårdsprogram för Mölndals kommun 2000, Antagen av kommunfullmäktige 2008-08-30

[3] SCB, Befpak, 2003

[4] Mölndals kommun, kommunprognos 2003-2012

[5] SCB, Demopak 2002

[6] SCB, Fastpak, 1991-2002

[7] SCB, Ampak, 2000

[8] SCB, Ampak, 2000

[9] SCB, Ampak, 2000

[10] SCB, Ampak, 2000

[11] Siffror från Gatukontoret Mölndals Kommun

[12] Översiktsplan för Mölndal, delen Mölndals Centrum. Antagen av kommunfullmäktige 1992.03.25-26